

RECUZĂ

4, Doak Foroncz-nicza nr. 20.

ABONAMENTUL

entru Austro Ungaria:

un an . . . 20 cor.

1/2 an . . . 10 "

1/4 an . . . 5 "

o lună . . . 2 "

răi de luminoasă pe an

4 proane.

întru România și străină-

tate pe an 40 franci.

manuscris nu se înpoiază.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA

Arad, Doak Foroncz-nicza nr. 20

INSERȚIUNILE:

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b. de fiecare publicațiune

Atât abonamentele, cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 502

Scrisori nefrancațe nu se primesc

Qvântul nostru.

Li ședința de Sâmbătă a parlamentului deputatul *Veszelszky* a luat cuvântul în discuția militară și s'a pronunțat contra proiectelor.

Este mai mult ca probabil că *Veszelszky* n'a vorbit numai în numele său ci a precizat totodată poziția celorlalți soți de principii cu care la blătă fac așa zisul partid al naționalităților din Dieta.

Noi Românii n'avem nici un reprezentant în acest partid. Dar de sine se înțelege, ne privește de aproape toate acțiunile lui. S'a obișnuit lumea — și recunoaștem: nu fără temei — a vedea în confrății slovaci și sârbi pe depositarii politice a naționalităților din Ungaria și noi pân'aci cel puțin n'am avut motive a desavua opiniunea aceasta.

De aci rezultă că o tăcere ar însemna și de astădată aprobarea tacticei de luptă observată de dânsii față de proiectele militare, dacă nu ne-am spune pe față eventualele rezerve, dacă avem rezerve.

Și noi credem că avem rezerve. Nu e vorbă, iscălim bucuros toate cuvintele lui *Veszelszky* rostite în parlament și apreciam mai ales argumentele pe care și-a spriginut admirația și discurs, credem însă că nu aceasta este tesa: a primi ori nu noui sarcini militare, ci a da ori nu alimentare curentului formidabil care s'a născut pe tema acestor proiecte, curent care a luat deja caracter foarte grav.

Astfel pusă tesa, și numai așa, este corect pusă evident, atitudinea noastră nu poate fi determinată de aparența ce se dă luptei din partea kossuthistă, ci de fondul din care se inspiră această luptă.

Ear fondul este următorul: a obstrua proiectele, a le împedeca a deveni legi,

până când guvernul nu va face concesiuni naționale maghiare. Aceste concesiuni sunt limba maghiară în armată, ștergerea imnului *Gotterhalte*, aducerea oficerilor maghiari la regimintele din Ungaria și alte aberațiuni kossuthiste. Ţeară numai poate suporta noui sarcini, populațiunea geme sub greutatea sarcinilor publice, nici un singur ban nu se mai poate cere, dar toate, toate acestea numai în cazul când se cer pentru armata actuală, pentru armata maghiară de exemplu s'ar schimba dintr'odată situația, cetățenii ar deveni solvabili, ar fi bani chiar încodată atâta câți se pretind azi. Și nu zicem armată maghiară, dar singur ștergerea imnului *Gotterhalte* ar fi destul ca ei să desarmeze ca mâne diminața.

Proiectele militare care cer un nou contingent de 22 mii recruți, în Austria sunt leja de două luni de zile legi votate și sancționate și chiar și înrolarea recruților s'a făcut pe baza acestor legi.

Este deci evident, că și la noi vor trebui să devie legi. Ar fi devenit și pînă acuma, căci au o majoritate covârșitoare în parlament, dar a venit obstacul, arma cunoscută a minorității de a împedeca validitatea voinei majorității și astfel proiectelor și guvernelor, ba chiar legislația constituțională a ajuns în gravă criză.

Kossuthiștii au împins lucrurile la extremitate, au pus așa zicând totul pe o carte. La începutul campaniei, firește nu cădeau ei că vor ajunge lucrurile nici la jumătatea stării lor de astăzi și — știind că proiectele sunt de neapărare necesitate — sperau sigur că vor veni concesiunile. Concesiunile însă n'au venit. Înzădar au fost puse la cale scandale de stradă în Budapesta, ca să se dovedească marea aversiune a populației în contra proiectelor, înzădar au plimbat pe vremea asta de

greă criză economică deputațiile nesfârșite la parlament, ca să dovedească că la spatele lor este opiniunea întregii țări, — din Viena nimic, nici un semn nu s'arată ca de alte dați.

Și au ajuns acum lucrurile până acolo, că li-a rămas kossuthiștilor două alternative: de-a mâna țeara în stare de *ex-lex* ori de a da posibilitatea guvernului de a disolva parlamentul. Firește, alegerea nu e așa ușoară. Li-e frică de responsabilitatea *ex-lexului* și d'aceia au dat mai bucuros ușița guvernului de a putea disolva parlamentul. Acesta este sensul deciziunii din conferența lor de Vineri.

Pe de altă parte este adevărat, că nici guvernului nu-i rămâne altă soluție decât de a folosi indemnitatea de 4 luni spre a face pînă alegeri, pentru a întreba țeara, deci minoritatea își scusă atentatul ei în contra majorității cu acuzația, că aceasta nu reprezintă expresiunea voinței țării, care este una cu minoritatea în această chestiune.

Din premisele de pîn'aci, care e conclusia ce o putem trage noi Românii, cu privire la atitudinea noastră față de această stare de lucruri?

Nu ne convin proiectele pentru-că înseamnă noui sarcini și în adevăr mai ales poporul nostru este ajuns la superlativul grad al neputinței de a suporta noui sarcini.

Nu le putem însă noi împedeca, le-am putea doar într'un singur caz, dacă am face tovărășie cu kossuthiștii, dar și atunci câștigăm noi barem cu ceva mai mult decât am perde în cazul când proiectele vor deveni legi? Dar tovărășia cu kossuthiștii, abstrăgând dela deraierea ce ar însemna dela politica noastră tradițională, am dovedit-o mai sus de ce valoare este. Să presupunem însă că ar fi sinceră și acțiunea lor, și fără a cunoaște transigire, ar prezenta până în capăt numai și numai pentru a face imposibile

proiectele. Ce am câștiga noi atunci? Proiectele? Nu, poate armată națională maghiară, îndoit de scumpă și care ar însemna pentru noi Românii adevărată nefericire națională.

Nu e vorbă, n'au ajuns lucrurile încă tocmai așa de tragice, dar ar fi la tot cazul o imprudență politică din partea noastră de a ne pronunța de pe acum cu hotărâre împotriva proiectelor, a secunda și a aproba astfel obstrucțiunea kossuthistă, a înfrica prin urmare guvernul de a disolva Dieta, și în ultima analiză a constrânge și cu purtarea noastră cercurile din Viena de a-le face noui hațiruri kossuthiștilor.

Aceasta ni-se pare a fi situațiunea din punctul de vedere al politicii românești din care rezultă că nu putem adera la lupta ce se duce împotriva proiectelor.

Firește, nu vrea aceasta să însemne, că vom lupta pentru proiecte, căci și aceasta este adevărat că n'am putea-o face fără a avea asigurarea vre-unui echivalent care ar cumpăni cel puțin cât dauna respective noile jertfe care și cu consimțământul nostru s'ar arunca asupra poporului nostru.

Și când zicem aceasta, nu facem paradoxe, nici nu păcătuim în contra logiceii.

Nu vom lupta, nu ne vom expune pentru proiecte, dar o facem și aceasta dacă ne putem face o socoteală onorabilă.

Vicarul Vasile Mangra la visitarea școlărilor. Dela 19 Martie (1 Aprilie) până în 23 Martie (5 Aprilie) a. c. P. C. Sa vicarul Vasile Mangra, după-cum ni-se scrie, a vizitat școlărele și bisericile din părțile Mărginilor în comunele: Abranul-inferior, Suing, Săldabagiu, Satulbarbă, Margine, Chiribiș, Bogieiu, Spurcani,

George Baritiu și amicii săi.

— Corespondență. —

(Urmare).

49.

Blaj, 25 Maiu (6 Iunie) 184.

Prietine!

Aici alăturat vă trimit din Sibiu vre-o câte-va notițe pe scurt din viața lui G. Sincal, precum v-am fost lăgădui, care poftesc să le folosiți fericit. Asemenea vă adaug și un articol ce-mi sta gata de 3 zile și de care odată vă pomenisem, numai că după aceea nu puteam să-l mai află... Articolul te-l aveți acolo, asupra poesiei, mai mult nu se poate publica fără ceva schimbări, pentru care nu avuți încă destulă vreme... Extratul de ortografie poți să-l publici în foaie, după cum veți socoti, că eu numai 120 exemplare am tras de pe teasc. ²⁾

Dumnealui (I. Maiorecu) mi-au scris și de propoziția pentru catedra de filosofie dela București precum și D-Ta, numai are bietul că Eliad ar fi fost care să fi aieptat că suntem uniți, însă într'ast una

¹⁾ M. Cogălnicean publicase o biografie a lui Sincal (1840). Baritiu, care o reproducuse în Foaia sa, exprimă dorința ca ea să dea prilej altora a scoate la lumină și mai mult (Foaie, 1841, p. 59). Notițele lui Cipariu, răspunsul la ceea dorință, s'au publicat tot în Foaie, p. 329 (10 Octombrie, iscălită cu litera T).

²⁾ Extratul de ortografie cu litere latinești pe temelul limbii și ortografiile bisericesti și osăbirea dialectelor; precum s'au urmat dela 1835 în tipografia de mai jos Blaj, 1841. În tipografia Seminarului — Cipariu, „profesor și tipograf”, declară în profață că nu-i încă „învis de neapărata trebuință de a scrie românește cu litere latinești”; dar publică extrasul său pentru a împedeca lăptirea unor sisteme rele de ortografie. În Foaie extrasul s'a publicat la 22 Iunie (p. 195).

se înșală. Despre astfel de vorbe mi-au scris și alții tocmai pe atuncea din București și mai pe larg.

Venind vorba la atâta, nu pot să te las la îndoială ce sunt și eu. Însă n'am ce-ți pomeni de entuziasmul ce am avut cătră aceea țară și cât de fericit m'aș fi socotit mai de mult, când aș fi putut cu condiții cinstite a trece acolo, căci la aventură sau la umiliri nici odată n'am avut gust. Atunci eram mai tinăr și întru toate înfocat, aș fi fost gata ori-ce a jertfi; acum, cu anii mă simt mai stimpărat; atunci îmi făceam silă ca să mă pot ținea în cumpăt din afară; acum și din luntro mă puțină răpezire simț. Încât pentru țara românească sunt mai ca un om beat care acum începe a se trezi; căci acum stau și socotesc, că de m'aș duce acolo, ce aș dobîndi?...
T. Cipariu.

50.

Sibiu, 24 August 1841.

Iubite Frate!

Aici închid pentru D-Ta și alți prietini ai noștri de acolo 10 exmplare dintr'un extract de ortografie, care eu în zilele acestea ca un manuscript pentru prietini l-am tipărit după ce partea dinapoi sau a 2-a o am tipărit și la capătul Abeseilor românești. D-Tale, și ca redactor, îți dau deplină putere de a folosi acest extract, după cum vei avea trebuință. Mai pe larg a vorbi despre originile ce m'au îndemnat tocmai acum a-l publica, afară decât am atins în cuvânt înainte, nu mă lasă vremea și poate că te-ar interesa...

Pentru G. Sincal cu prilej veți primi un articol cât mai curând din isvor de toată credința vrednic. ³⁾

Ce ai scris despre școlărele noastre, după a mea părere, ai scris foarte nimerit și lauda însăși a fost cu totul delicat croită. Singur vestirea despre propunerea filosofiei în limba românească o socotesc cea mai mare parte de a fi cu ceva primejdie; din

parte-mi a-mi da judecata și de această veste și de însăși propunerea ei în limba română, cu atâta mai puțin nu vreau, cu cât între mine și între dl profesor de vre câți-va ani se agită o înstrăinare... ⁴⁾

T. Cipariu.

51.

Beiuș, 4 Octombrie 1841.

Cinstite Domnule redactor!

... De patru ani ne desfătam cu producturile neprețuitelor ostenele și sîrguința Domniei Tale. Cerul să-ți păstreze dreapta răsplătire, de care ești vrednic. Mulți, numai începând, au căzut, au amuțit în veci; D-Ta singur ai putut viitorimeii să desfăci o cale până aci cu totul neumblată și îngrozitoare. Cu aceasta te molcomește — dela un neam, care nu-și cunoaște calea fericeii, ce poți mai mult aștepta? De vom avea norocire a fi dăruți cu un arhipăstor asemenea în suflet lui Vulcan, va mai învia doară și în părțile noastre amorțitul cu totul acuma duhul naționalicesc.

Teodor Aaron,

loc. director a gimn.

(Va urma).

³⁾ Articolul anunțat scris de Dr. V. Popp, nu s'a publicat dar a fost citat de Baritiu în articolul său Trei manuscrise pentru G. Sincal, în Foaie, 1841, p. 374.

⁴⁾ Reflexiile acestea privesc articolul Școlărele noastre în anul 1841, din Gazeta dela 30 Martie. Textul relativ la clăjeni este următorul: „Blajul? El face înaintări așa line, pe cât curg de lin cele două riuri, între care se află așezat, însă pașii lui în instituție sunt siguri. Cu nouă ani înainte Blajul avea numai un profesor de filosofie; de atunci încoace el are pentru științele filosofice, istorice și fizice patru profesori. De curând filosofia — chiar și părțile cele mai abstracte ale ei — se dă, nu latinește, ci românește, lucru ce nu știu cu câți ani mai înainte n'ar fi fost de crezut înaintăm noi sau nu? — Profesorul de filosofie era S. Barnau.

Varviș, Voivozi, Chiraleu, Chișlaș, Tancica, Dernașoara, Sîrci, Ciuhoiu și Diosig.

Privind peste harta comitatului Bihor se constată pe baza celor comunicate până aci, că în scopul vizitării școalelor și bisericilor de sub jurisdicțiunea consistorului din Oradea-mare P. C. Sa Vasilie Mangra a cutrierat din 27 Februarie (12 Martie) până în 23 Martie (5 Aprilie) a. c. nu mai puțin ca 95 de comune bisericesti, pe întinderea dela Fecheteteu (Ciucea) până la Cheresig spre Ugra, și dela Beliu — Tinca, Beiuș — Budureasa — Ceica până la Diosig și Mărghita.

Un academician despre Români și Ungari.

In ședința de Vineri a Academiei d. Alexandru Xenopol de la Iași a vorbit despre politica de rase.

D-sa a început prin a spune că situația geografică numerică a popoarelor are mare influență asupra politicii de rase.

Di Xenopol s'a ocupat de cele trei rase mari din Europa: slavă, germană și latină.

Rasa slavă se prezintă cea mai mare la număr. Pozițiunea geografică însă împiedică aproape cu desăvârșire formarea unui singur stat de slavi. Intre diferitele popoare slave sunt interpuși Românii, Ungurii și Germanii. Dacă rasa slavă are avantajele de a fi imensă, ea are elemente cari diferă însă prin religie, cum sunt Polonii. Rasa germană se prezintă cea mai compactă. Germanii din imperiu sunt în apropiere de cei din Austria. Ei se pot uni în ori ce moment când împrejurările politice vor impune unirea lor. Rasa germană are ca elemente separate numai pe Danezii și Scandinavi. E însă religia care poate fi o piedică a unirii popoarelor de rasă germanică. Protestanții s'ar teme de unirea cu catolicii din Austria, căci numărul total al catolicilor ar fi respectabil.

Rasa latină nu va avea însă nici odată posibilitatea de a se uni într'un singur stat. Veșnic vor rămâne separați latinii din Franța, de cei din Spania, ca și cei din Italia. Sentimentul însă nu-l vor putea nici odată să distrugă frontierele dela Alpi și Pirineii.

Românii din punctul de vedere al rasei sunt într'o stare dispartă. Noi suntem o mână de latinii aruncați în mijlocul popoarelor de rasă germană și slavă. Noi numai cu sentimentele suntem aproape de latinii din occident dar tot e bine că se păstrează și această legătură de inimă, dacă nu poate fi și o legătură politică.

Ungurii sunt în aceeași situație ca noi, ba chiar mai rău de cât noi. Ei sunt așezați între Germanii, Slavi și Români.

Interesele politice ale Românilor și Ungurilor ar trebui să îndemne la unire pe aceste două popoare.

Dar unirea nu e posibilă pentru că Ungurii sunt prea patrioți și nu vor să cedeze nimic din ale lor?

Fuind patrioți înfocați, ei nu lucrează de cât cu inima nu și cu mintea. Interesul Ungurilor ar fi să continue cât mai mult dualitatea cu Austria. Ei însă lucrează pe capete la distrugerea dualismului. Ce vor ei? Subjugarea Românilor și a celor-lalte naționalități din monarchia vecină.

Aceasta nu se va putea însă.

Noi dacă luptăm pentru o unitate a Românilor, luptăm pentru unitatea culturală și nu pentru cea politică.

Noi vom să fim strânsă legătura dintre diferitele grupuri de Români pentru că e nevoie să luăm din acele

grupuri talentele, cărora să le dăm posibilitatea a se desvolta și a fi folosite în întregul neam.

In ori ce caz însă, a încheiat di Xenopol, e bine să agităm ideea unei uniri cu Ungurii, dar unire echitabilă nu înjositoare.

Adevărul străbate...

Inregistrăm cu deosebită plăcere faptul că „Tribuna“ dela Sibiu revine la convingerile ce li-am avut și noi pe când menționatul ziar era în mâinile noastre.

Astfel, în numărul et dela 4 c. sub titlu „Unde am ajuns“, scrie:

Să nu se găsească între advocații români din Cluj nici unul, care să apere într'un proces de presă pe un redactor român? Nu-i scandal?

De o mie de ori o spunem, că-i scandal; e o rușine ne mai pomenită la alte națiuni.

Nu mai încap aici nici o scusă. Că n'am știut. Că am fost ocupat. Că nimeni nu m'a recercat. Că nu voiesc să apăr un Strohmann. Că procesele noastre politice și-au pierdut efectul. Nu mai au rost. Nu produc nici o însuflețire națională.

E drept, că acum infocații apărători în procese politice nu mai au ocaziune să cocheteze cu gata, să-și facă reclamă pe pielea altora, să pledeze gesticulând cu guckerul, cum o făceau unii la procesul Memorandumului. Cu toate acestea, apărarea cauzei românești și atunci constituită o datorință, când nu mai poate fi vorba de paradară personală.

Ori nu e bravură, să faci gură mare la casină și în cafenea, să te girezi de naționalist intrasingent, ear' când e vorba de a face ceva, de a apăra o cauză națională — reprezentată prin ori și cine, nu împoartă — să spui cu o gradeță înaripată, că nu te „dimiti“ la apărarea „Strohmannilor“?

Scrie în plural „Tribuna“, dar cine e în curent cu lucrurile petrecute la 1893 și 1894 în comitetul național, știe bine că e vorba aici îndeosebi de un avocat român: Dr. Amos Frâncu. Șirele de măt sus ale „Tribunei“ numai la el se pot referi.

Acum atâta, acasional mai mult.

Tărăboiu bocșănian.

Cee-a ce am prevăzut, s'a întâmplat. Ziarele maghiare din Arad, îndeosebi „Arad és Vidéke“, fac spumă pentru-că scumpul lor prieten Boksán Szevér n'a ajuns deputat în Sinod.

La învinuirile ce fac privitor la respingerea unui protocol — al celui din Semlac — răspundem atâta: comisarul de scrutinii n'are să dea seamă Schreibe-Moritzilor dela „Arad és Vidéke“ despre chipul cum a condus scrutinii. Și de altfel, dr. G. Popa stă mai presul de acuzările bocșăniște și nu unul, dar douăzeci de martori au fost cari au văzut și recunoscut că protocolul respins era defectuos. În primul rând a recunoscut această barbatul de încredere, din Pecica, d. dr. Lazar Ghebeș și nici chiar Boksán Szevér n'a protestat atunci, mai ales că în același timp comisarul consistorial nimicea și protocolul dela Cenad, câte cu 52 voturi de ale d-lor A. Petrovițiu și dr. S. Ispravnic. Nu protestaseră d-nii Boksán și Novák îndeosebi pentru-că nesoșind bărbaiți de încredere cu protocoalele dela Măndruloc și Cicer (unde voturi aveau numai A. Petrovițiu și dr. S. Ispravnic) domniilor și așa erau în majoritate. S'a întâmplat însă că au venit și bărbaiți de încredere din acele sate și astfel iute s'au schimbat sorții

în defavorul Bocșanilor. Atunci Sever a și devenit „hangos“ și a început să protesteze: el singur însă, ér nu și alții după cum spun zierele maghiare, deși nici el nu avea cuvânt acolo ci numai îngăduinții și blândeții comisariatului consistorial este a se atribui că Sever a putut să-și deschidă gura și n'a fost scos din sală cu poliția.

„Arad és Vidéke“ ne asigură de altfel că Boksán nu se va mulțumi să protesteze la Sinod și la Mitropolie (?), dar că și pe calea legii se va face arătare în contra d-lui dr. G. Popa.

Se poate. De ce nu e capabil un cap bocșănesc? Fiul nu poate să-mâna decât tatălui său! Si se știe că Bocșan bătrânul părăse pe decedatul episcop Goldiș la Minister pentru-că a dus la îndeplinire un conlus luat de consistor sub presidenția lui Meștanu (care suspendase pe taica Moise!)

N'are decât să porceadă și Sever pe calea bătută de tatăl său. Ar fi păcat să se pună capat bocșaniadelor, că tare-s hazui!

Lovitură de stat în Serbia.

În Serbia, ș'anume la Belgrad, s'au petrecut ieri evenimente însemnate. Regele a făcut o lovitură de stat, suspendând constituția ce o dăduse înainte cu doi ani și a pus în vigoare constituția pe care o făcuse la 1869 regentul Ristić pe când Milan era încă minor.

Constituția d'atunci, pusă acum în aplicare, e adevărat, a fost într'un câțva schimbată, dar în ceea ce privește liberalismul ei, e depate de cea suspendată.

Conform acestei constituții alegerile la sate se vor face nu direct, ca până acum, ci țeranii vor alege delegați ear aceștia se vor aduna în ședința comitatului și vor alege apoi deputat în Scupcina. (Așa e și în România). Cei din orașe vor alege direct.

Sunt apoi restricțiuni cu privire la presă. Se va cere anume ca ori-ce ziar politic să depună cautiune.

Funcționarii comunelor vor fi numiți de guvern.

Se înțelege că Sârbilor nu le place noua constituție, după-cede doi ani trăiseră sub regimul unei foarte liberale, și astfel ieri s'au petrecut în Belgrad turburări mari.

Mulțime mare de public sa adunat în fața redacțiilor guvernamentale „Mali Novine“ și „Glasni“ demonstrând puternic. Au păturs apoi în administrația numitelor ziaș, de unde au scos afară jurnale și cărți, acestora li-au dat foc, au nimidat tot ce au găsit și chiar casa au demolat-o.

Pe când devastările erau la culme, au sosit și studenții universitari, strigând: Jos regimul, pară revisuirea! S'au trimis atunci geandarmi și două batalioane de miliție să facă ordine. Mulțimea i-a primit însă cu fuerături și petri, ba s'au tras și focuri de revolver.

Soldații au tras atunci și ei mai multe salve. Două persoane au rămas moarte la fața locului; 9 sunt răniți mortal și alți numeroși sunt răniți mai ușor.

Mulțimea s'a refugiat apoi în parcul Calimagdan. Geandarmicealări au intrat și aici, producându-se o învâlmășeală groaznică, pentru-că public numeros era în grădina. Cu toate acestea s'au tras focuri și aici, producându-se astfel mai multe răni.

Scupcina a fost dizolvată; ucazul despre numirea senatorilor a fost

scos din vigoare, după cuns'a dizolvat și consiliul de stat.

Intr'astea s'au numit alii senatori și consilieri de stat pe vieță, după cum s'au desființat legi adue de radicali și s'au reînființat legi conservative dela 1896.

După acestea regele priait ucaș restabilește constituția dela 6 Aprilie 1901. Absolutismul a ținut numai până ce s'a primenit, prin numiri pe vieță, senatul și consiliul de stat.

La cârmă au rămas aciași miniștri, afară de ministrul de externe. President al Senatului a fost numit Delimarcovič, fost regent.

Schönerer contra lui Bülow.

(Interpelatione în Reichsrath.)

Deputatul Schönerer, conducătorul partidului pangerman din Austria, a adresat ministrului-președinte Koerber, în ședința de Vineri a camerei o interesantă interpelare, din care se vede, că declarațiunile, ce le-a făcut Bülow în Reichstag la întrebările lui Hasse, au produs mult sânge rău între pangermanii de pretinzenți.

Dep. Schönerer și soții se referă în interpeleție la discursul contelui Bülow, după care guvernul german stă pe acel punct de vedere, că germanismul din Ungaria să fie cu totul lăsat pe mâna Maghiarilor. Pentru a motiva acest punct de vedere, Bülow se provoacă la un rescript a' principelui Bismark către consulul general în Budapesta, Thielau. Din acest rescript reiese însă tocmai contrarul.

Cancelarul Bülow spune, că-i este cu totul indiferentă soarta Germanilor din afară de granițele imperiului. El dă astfel statelor străine carta bianca, de a desmoșteni conaționalii germani.

O urmare firească a acestor triste jurstări este — zice interpeleția — că la Germanii din Austria, singurul sprigin al alianței cu imperul german, se nasc îndoeli, cu privire la aceea, dacă această alianță mai corăspunde intereselor poporului german din Austria.

Schönerer și soții pun întrebarea: „Este dispus ministrul-președinte a adresa această întrebare ministrului de externe și a-l face atent, că Germanii din Austria ar trebui să detragă din ce în ce mai mult simpatiile și spriginul lor, ce-l dau alianței cu imperul german, în cas când guvernul german n'ar avea nici o pricepere sau simpatie pentru interesele naționale ale Germanilor în Austro Ungaria?“

Cătră onor. nostri abonenti!

Apropiindu-se sfârșitul cuartalului I și începerea cuartalului al II-lea, îi rugăm pe toți onor. nostri abonenti să binevoiască a-și înol la vreme abonamentele. Ne adresăm însă mai ales cătră domni restanțieri cu rugarea, să binevoiască a-și achita cât mai grabă restanțele, ca să nu fim liți a sista expedarea foii la dresa lor.

Adm. „TRIB. POP.“

NOUTĂȚI.

ARAD, 8 Aprilie n. 1903.

Szell la Viena. Primul-ministru Szell s'a dus la Viena, unde va fi primit de M. Sa, Cărui li va refera asupra situației parlamentare din Budapesta.

Tagányi Sándor, cel trântit de Români la Iosășel, totuși își încearcă norocul mâne la Kézdi Vászály. Se spriginește pe banii — și după cum anunță zierele maghiare — pe spriginul administrației, care face în fa-

vorul lui cele mai strasnice abuzuri electorale. Pentru Polowyi inca lucreaza insa o armata intreaga de kossuthisti.

„Revasul“ a apărut in Cluj; editor este Dr. E. Daianu, redactor resp. Basil Moldovan; text de citit trei pagini, tipar ingrijit. In articolul de fond scrie:

Noi nu vom amagi pe nime cu nadejdi deșerte, ca doar azi maine va veni binele cel de toti dorit; o nu, ci dimpotrivă vom spune necontenit, ca pentru orice bine trebuie sa ne invrednicim prin o munca starnitoare si rabdatoare. După cum zice apostolul intru rabdarea noastra trebuie sa lucrăm mantuirea noastra. Si mantuirea aceasta nu e cu putinta decât cu ajutorul lui D-zeu.

Dacă lucrarea noastra, ce in numele Domnului si pentru mărirea numelui Lui o incepem, va face cât de mică schimbare spre bine in mijlocul poporului nostru, vom fi răsplătiți pentru toata munca noastra. Ear dacă nu, cel puțin vom fi liniștiți in sufletul nostru, ca am încercat toate mijloacele, pe cari bune le socotiam.

Fără a ne schimba părerile expuse intr'un articol recent de primul nostru redactor, căci zicem și azi: nu se simțea nevoia unui nou ziar pentru popor, acum că a apărut, îl zicem fie bine venit. Cred frații dela Cluj că fac munca mai folositoare scoțând ziar nou, decât scriind și răspândind cele existente, — fie! Noi le dorim succes, căci nu tragem la indoială ca pentru a neamului bine vor lucra.

Soldatul român in războiu. Maiestatea Sa Regele Carol al României a inspectat zilele trecute școala militară de infanterie și cavalerie din București, cu care ocazional a pus elevilor mai multe întrebări, din limba franceză, topografie, geografie, fortificație, igienă, etc. Intrând pe un elev despre rolul șanțurilor in războiu, răspunsul primit nu a fost destul de precis, de aceea Maiestatea Sa l'a completat, spunând in fața tuturor elevilor, in ton maiestros și părintesc că: „Șanțurile n'au servit nici odată Românilor ca loc de pitulare, din cauza frigului; ci numai ca adăpost rațional. Pentru ca soldatul român nu știe ce este frica in războiu...“ Cât de bine cunoaște marele căpitan pe soldatul român!

O cugetare a M. S. Reginei. Ziarul „Figaro“ anunță următoarele: M. S. Regina României a pictat și oferit celebrei pianiste d-na Berta Max Goldschmidt un evantaliu, pe care se cetește următoarea inscripție:

„Ori când Dumnezeu bine voește să ne trimeată o rază cerească pentru a ne da să gustăm ceva din bucuriile eterne, el știe să-și aleagă mesagerii. (ss) Carmen Sylva Elisabeth“.

Confrății dela „Unirea“ ne ceartă rău pentru că am fi luat poziție in contra „Revasului“... In articol de fond își descarcă neșcazul după-cum urmează:

„Ii dorim cu atât mai virtos, că vedem cum o toate zilnică de ale noastre — firește că „Trib. Pop.“ — înainte de a cunoaște Revasul, la poziție contra lui. Dar nu greșim doară zicând, că și aceasta atitudine străină nu poate fi decât o recomandare pentru Revasul...“

Ear la noutăți scriu: Confrății dela Arad s'au și simțit îndemnați să iaie poziție contra ei, scriind un prim articol și ținând să dovedească că lipsa unui nou ziar nu s'a simțit. Și atitudinea aceasta, să-i zicem contrară, pare cu atât mai semnificativă, cu cât față de celelalte ziare, apărute in timpul din urmă, „Trib. Popor.“ n'a avut nici un cuvânt de spus. „Revasul“ chiar, să fie așa de primordios? el, care își propune să combată ideile și păcatele moderne, ce au început a-și face cale printre poporul țeran, și de cari frații dela Arad, să ne ierte, dar par'că nu le lucrează? Suspect! Pentru cine îndecă nepreocupat, e lucru cert: cel dela „Unirea“ ne caută ceartă cu luminații. Ieie însă cu luminații cunoștința că nu avem...“

Să ne spună însă cei dela „Unirea“: ce păcate moderne s'au incuibat printre poporul țeran și noi nu li-am fi — încrestat? A suspecta numai, e lucru urit și mai puțin se potrivește cu poziția reverendissimilor dela „Unirea“, cari propagă unirea și frăția!

Pentru sinodul archidieceșan pe noul period de trei ani (1903—1905) sunt aleși de deputați din cler următorii: In cercul I. (Sibiu) Preacuv. Sa dl archimandrit vicarul arhiepiscopesc Dr. Ilarion Pușcariu (cu unanimitatea voturilor), in cercul II (Săliște) protopresbiterul Dr. Ioan Stroia, in cercul III. (Sebeș) protopresbiterul Sergiu Mădean, in cercul IV. (Alba-Iulia) asesorul consistorial, protopresbiterul Nicolae Ivan, in cercul V. (Deva) protopresbiterul tractului Sibiu, dl Ioan Papiu, in cercul VI. (Hațeg) protopresbiterul Titu Gheaja, in cercul IX. (Zarand) protopresbiterul V. Damian, in cercul XII. (Cluj) directorul seminarial, protosincol Dr. Eusebiu R. Roșca, in cercul XIII. (Solnoe) presbiterul Gavril Hango, spiritual la penitenciarul din Gherla, in cercul XV. (Terna) asesorul consistorial, protopresbiter Mateiu Voilean, in cercul XVIII. (Brașov) protopresbiterul Jovian Murășan, (Turda), in cercul XVIII. (Brașov), prot. V. Voina, in cercul XX. (Făgăraș) protopresbiterul Iuliu Dan.

Gara din Arad, după-cum se pare, tot se va face. Ministerul a încuviințat pentru acest scop suma de 440.000 coroane.

Scandalul dela Pécs... Sub acest titlu ziarele opoziționale ear fac tărăboiu mare. Ci-că in numitul oraș comanda școalei de cadeți honvezești ar fi palmuit sentimentul național maghiar, dând afara din școală 3 cadeți între cari unul e Wlasies Károly, (din cursul IV)... Se înțelege, aceasta in urma poruncii primite dela Camarila din Viena, a cărei expozitură este la Budapesta baronul Fejérváry.

Numiții elevi au fost dați afara din școală pentru-că n'au vrut să cânte la o festivitate din institut Gotterhalte.

Ei, să se îngrijească acum de ei opoziționali cari i-au cumpănit să facă pe „patrioții“!

Congres istoric. Despre deschiderea congresului istoric internațional din Roma, la care e reprezentată și România se dau următoarele amănunte: Ministrul de instrucțiune, Nasi, a salutat pe congresiștii in numele Romei, amintind gloriile acestei mari metropole. Senatorul Villari a afirmat solidaritatea popoarelor și interesul întregii lumi pentru cercetările istorice. După deschiderea congresului, s'a desvilit „Forma Urbis“, care e cel mai vechiu plan topografic al Romei. Acest plan a fost săpat in marmoră sub domnia lui Sever și a lui Caracalla, la anul 203 după Christos. Planul a fost săpat pe 140 table de marmoră. Profesorul Gierke, rectorul universității din Berlin, a mulțumit regelui Italiei patru albumuri, cari cuprind fotografiile tuturor monumentelor romane din Germania. Gierke, vorbind italienește, a rostit o călduroasă salutare pentru suveranul Italiei. După amiază au început lucrările in secțiuni. Profesorul Petersen din Berlin a ținut o conferință asupra interpretării coloanei lui Traian; el a avut un succes mare.

Paticiadă. Primum următoarele: Vin a Vă raporta despre decursul alegerii de preot ținută azi (7/IV) in Chișoda tractul Timișoarei.

Să împlinească 2 ani de când e vacantă parochia din comuna Chișoda și deși s'a deschis concurs de vre-o 3 ori, nici până azi nu e îndeplinită, ear pe azi fiind după atâta timp ficsată ziua alegerii, Dl protopop s'a prezentat in comună cu trăsura din Timișoara, de care-ce poporul nu a voit a-

rune la dispoziție, însoțit de 3 gendarmi pe cari după ce au sosit la școală unde a voit să țină alegerea, i-a postat la ușe.

Deschisând sinodul i-au provocat pe alegătorii să-și aleagă doi bărbați de încredere și fiind-că alegătorii nu au voit, i-a denumit D-sa și a provocat ca cel ce voese a vota să rămână in sală ear ceilalți să se depărteze, la ce toți au părăsit sala, cu înjurături de cele mai ordinare la adresa paroch. și încercând să vorbească poporul departat in curte dar care nu-l lăsa să zică nici un cuvânt, galbăn ca ceară vâzându-și pereclitată viața, cu ajutorul celor 3 gendarmi i-a succes a se sui in trăsura și a părăsi comuna cu ovașile cele mai murdare din partea poporului adunat.

Eată deci că din rău tot mai rău it merge, și dacă nu erau geandarmii cari să-l apere, nu știm ce era de cutitele cele scilpicioase și ouăle cele clocite in mâinile alegătorilor.

O astfel de rușine nu i-s'a mai întâmplat dl protopop, și care nu mai cred că are păreche, după-ce l-am trântit la alegerile sinodale ne au și promis că ne nimicește total pe cari am îndrăsnit a vota contra voinței d-sale și acum după rușinea pățită de-a dreptul cred că ne trimite pe eșafod, bătându-se pe piept că dl episcop e omul dînsului, dar vom vedea, că avem nădejde că Dumnezeu nu ne va lăsa pradă unui tiran.

Diul Patieciu doresc tot succese de acestea ca și cari au avut in anul acesta ear celor drepti ajutorul lui Dumnezeu pentru „mântuirea de cel rău“.

Convenire de 10 ani. Cu iubire frățească rugăm pe toți acei colegi cari au frecventat cu noi deodată institutul pedagogic gr.-or. român din Arad, in anii 1890/1, 1891/2 și 1892/3 să bine voească a avisa locuința și postul lor cu dînsul: Ioan Ozáró director la școala de stat in Rakovicza (comit. Temes) pentru arangiarea convingerii de 10 ani, ce se va ținea in seria școlară a anului curinte in Arad. Ioan Ozáró, Paul Vlajic, Petru Muntean, Romul Roman, Avram Blajiu.

Necrolog. Sabacișii cu inima frântă de durere aducem la cunoștința tuturor rudeniilor, prietenilor și cunoșcuților, cumcă preaiubitul nostru tată, socru, bunie și unchiu: Iosif Suciu, paroch emeritat al Lipovei și asesor consistorial, după grele suferințe, împărțait, cu SS. Taine, a încetat din viață in etate de 82 ani, și 52 ani ai preoției sale in 3 Aprilie nou a. c. Rămășițele pământești ale scumpului nostru defunct s'au așezat in 5 Aprilie non după amiază in cimitirul din comuna Toraculmare.

Fie-ți țarina ușoară și memoria binecuvântată!

Anastasia Tempea, născută Suciu ca fiică. Silviu Suciu, secretar ministerial, ca fiu. Paul Tempea, paroch și vicar protopopesc ca ginere. Petru Zurma, ca ginere. Emil Poruti, jude regesc, ca nepot. Aurelia Poruti, născută Zurma ca nepoată. Silviu Suciu, sublocotenent. Aurel Suciu, sublocotenent. Ioan Iosif Suciu, Toma Suciu, ca nepoți.

Moartea consulului rus din Mitrovitza. — Sgomotul circulează că o depeșă din sorginte privată anunță moartea d-lui Schtcherbiria, consulul Rusiei la Mitrovitza, rănii grav de un soldat albanez. Ambasada din Constantinopol rusă n'a primit însă până acum nici o confirmare a acestei știri.

De asemenea, nici dl Zinovew n'a adresat până acum nici o reclamațiune oficială in această privință, așteptând instrucțiuni.

Diverse indicii probează că dinamita, care a fost întrebuințată la ultimele atentate, a fost adusă din străinătate prin Bulgaria.

Poarta a primit o știre confidențială că s'ar proiecta de comitetele Bulgariiei, și alte atentate între altele la Constantinopol și Salonic.

In acest scop s'au luat măsuri severe. Comunicatul guvernului rusesc, publicat de „Mesagerul guvernului“, a pro-

pus satisfacțiune la In special a produs mulțumidinea că in comunicatul al nului bulgar, de către Rusia, i-revocarea agentului bulgar din Monas... și califica atitudinea guvernului bulgar in chestia macedoneană, de echivocă.

Vulcani in Boemia. Din Praga se scrie, că in Brux (Boemia-nordică) s'a observat aparițiunii vulcanice pe munte. Spițberg. Stăucile radiază o căldură particulară și in diferite locuri se ridică aburi ferbinți de apă. In cercurile celor cunoscuți e temere, că se va desfășura in Boemia-de-nord o activitate vulcanică.

13 ani a suferit soția mea de durere de cap reumatică și eu numai binecuvântat pot pe Atotputernicul că mi-a dat ideea să comand crucea d-tale după electro-magnetice R. B. și nr. 86967 — pentru-că ne vasta mea, — după-ce a purtat crucea patrii și s'apăsăm, s'a vindecat de tot; pentru-ce a apol fac atent pe ori-și-cine, care suferă de rheumă, să nu amine comandarea crucei de minune. Eu am încercat toate, însă nimic n'a folosit, numai crucea d tale după electro-magnetice. Cu stăim Valentin Hambeș 9. Károlyfalva.

Această scrisoare de recunoștință a primit dl Albert Müller Vadáș z. 42/K inventatorul crucei după electro-magnetice R. B. nr. 86967 și noi numai bine putem recomanda acelor cari sufer de rheumă, asthmă și altele.

ULTIME ȘTIRI.

Procesul de presă al „Gazetei Transilvaniei“.

Tergu-Mureșului, 6 Aprilie. S'a pertractat inaintea Curții de jurați de aici procesul de presă ințentat „Gazetei Transilvaniei“ pentru articolele publicate in afacerea împulsării redactorului Cramer din mișoara. Au fost incriminate două articole, cari au format obiectul pertractării. Procurorul a cerut condamnarea redactorului responsabil Traian H. Pop pentru agitație, deși dînsul a declarat, că nu este autorul articolelor. Pledoaria apărătorului Simeon Damianu a nimicit toate argumentele invocate de procuror, dovedind cu o logică pătrunzătoare și in modul cel mai convingător, că nu este in nici unul din acești doi articoli cas de urmărire. După replica procurorului și răspunsul apărătorului și după-ce acusatul in limba română a făcut și el din parte-și declarațiile sale in contra acuzării, juriul s'a retras și după o deliberare mai lungă, a dat, la întrebările puse, in parte numai, verdict afirmativ.

Pe baza acestui verdict, tribunalul a condamnat pe acusatul Traian H. Pop la 3 zile închisoare de stat și 20 coroane amendă. Atât procurorul, cât și apărătorul au anunțat recurs de nulitate.

Londra, 7 Aprilie. Se asigură in cercuri bine informate că regele Edward, Țarul Rusiei și împăratul Germaniei se vor întâlni la toamnă intr'un loc care se ține secret din cauza conspirațiilor anarhiste și nihiliste.

Paris, 7 Aprilie. „Petit Journal“ a primit din Lisabona știre că acolo s'a descoperit o conspirație al cărei scop era asasinarea regelui Edvard, care va sosi să vadă pe regele Portugaliiei. Poliția a arestat pe calfa de brutar Danuzzi, italian. El este un anarhist cunoscut. S'a găsit la dânsul un revolver încărcat.

Madrid, 8 Aprilie. Și eri toată ziua au fost tulburări in oraș. S'a aruncat cu petri și s'au tras focuri asupra poliției. Sunt numeroase răni.

Red. respons. Ioan Russu Șirlianu. Editor Aurel Popovici-Barcianu.

In privilegiul sărbătorilor Paștilor

Prețuri extra ordinare.

MARELE MAGAZIN A LUI

PORTER VILMOS, Arad

PIAȚA LIBERTĂȚII.

Cămăși pentru bărbați.

Albă netedă	Florini	1.—
„ „ calitate mai bună		1.20
„ „ din șifon D		1.50
„ „ te tot fină, șifon R		2.—
Albă cu crețele		1.20
„ „ calitate mai bună		1.50
„ „ din șifon R		2.—
„ Piquet cu pept moale		1.50
„ „ „ de tot fină		2.—
Cămăși pentru băieți din șifonul cel mai bun		1.—
Colorate.		
Cămăși albă cu pept colorat		1.50
De tot fină		2.—
Toată de levantin francez colorat		1.50
De tot fină		2.—
Notă: Primim garanță pentru calitatea cămeșilor și pentru ținerea neescepționabilă a culorii.		

Ismene.

Specialitatea lui Schroll	—65
Croitură franceză	—90

Giorapi bărbătești.

Negri și alte culori (implețiți)	—25
De tot fini (implețiți)	—30 —25
Implețiți, cei mai fini, efeptuiți foarte elegant, cu vergi de mătăasă sau broderie	—50
Floral curat	—60

Pălării.

Pălării bărbătești de primăvară și vară în toate culorile foarte ușoare	1.20
În forma Bur	1.50
Pălărie moale formă ungurească	1.75
Pălării fine din păr de iepure după toate formele moderne	1.50
Pălărie albă de vară	1.50
Pălării țepene în toate formele, formă elegantă	1.90
Păr fin engles de iepure	2.75 —5.—
Pălării pentru băieți	—75 —1.50

Asortiment foarte mare în căciuli de băieți și bărbați.

Cravate.

Regatta lungă și mașă curat de mătăasă	—25
Forma Bolero lată	—50

Regatta lungă cu colorii naționale, curat mătăasă —30

Asortiment foarte mare în Cravate moderne.

32 forme de gulere bărbătești ținem în deposit. — 12 gulere 2 fl.

Cel mai mare deposit în pălării de paie, forme adevărate engleze.

Mănuși bărbătești.

Glace originale de Praga	1.—
De ață	—25
Mătase, flor și imitație svedeză	—50

GHEȚE.

Femeești cu zug	2.50
Ghete femeești tăiate	1.40
Tot acestea din pele de antilop norvegian	1.75
Din lac femeiesc cu indoituri duple încrucișate	2.10
Ghete galbene tăiate	1.50
Ghete femeești brunel	1.50
Ghete jumătăți femeiești cu 3 nasturi din piele de antilop	2.50
Ghete înalte femeești din chevreaux francez	4.50
Tot de acestea cu nasturi	4.50
Ghete femeești din pele de antilop	3.50
Ghete jumătăți femeiești sure	2.75
Ghete înalte galbene femeiești de la	2.80 —6.—

Ghete bărbătești.

Bărbătești cu zug	2.50
Din piele fină de vițel	3.—
Din piele de vițel de tot fină	4.50
Din chevreaux adevărat francez	6.—
Din chevreaux adevărat francez cu șiret	6.50
Bersteiger pele fină	3.50
Din pele fină de vițel cu călcâi înalt	3.50
Bot kalf adevărat	5.50
Ghete galbene bărbăt. dela	3.50 —6.50
Bărbătești de lac cu zug	4.—
„ „ Bersteiger	4.50

Ghete pentru copii.

Ghete pentru copil de tot mic în toate culorile	—50
În toate culorile, pentru copii până la 5 ani	1—1.20

Pentru copii până la 8 ani	1.50
Pentru copii până la 12 ani din pele bună patent negre și colorate	1.95
Tot aceste mai fine	2.50

Ciorapi pentru dame.

Ciorapi negri implet.	—25 —30 —35
Ciorapi Nr. 8. Implețiți din bumbac hausse hild	—40 —50
Suri și de culoarea pelei implețiți	—50
Ciorapi ajour-creol	—50
Ciorapi colorați pentru dame, cu modele foarte elegante, cu dungi în lung și în cruca	—40 —50
Cei mai fini de flor	—75
Negri cu broderie colorată	—50

Ciorapi patentati pentru copii.

Calitatea cea mai bună.										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
18	20	22	25	28	30	32	35	38	40	

Depositul de fabrică a marfelor impletite și țesute în Gyula și Debreșin

Batiste.

Batiste de Persia cu basă colorată sau albă, modele foarte frumoase, cari își păstrează culoarea negreșit, duzina	1.80
Batiste de tot fine, albe și colorate, duzina	2.50
Batiste de pânză foarte bune și colorate, duzina dela 90 cr. la fl. 6.—	

Cămăși pentru dame.

Din pânză bună de bumbac, cu dantele	—60
Din pânză bună cu broderie	—75
Cu decorație de tot fină	1.—
Calitate mai bună	1.20
Cu broderie de tot fină din pânză D	2.—

Colorate.

Din levantin francez	—90
Din batist francez	1.50
Pentru durabilitatea culorii și calitate bună, luăm responsabilitate.	

Mantele de dormit p. dame.

Cu decor simplu	—80
Mai decorate cu broderie simplă	1—1.20

Mantea albă cu broderie colorată și tot aceasta cu broderie albă, calitate de tot fină 1.40
Cea mai fină calitate, cu broderie de batist admirabil elegantă tăiată 2—2.50

Pantaloni pentru dame.

asemenea calități și forme —80—2—

Jupoane.

Din glott negru, cu broderie colorate	1.50
Calitate de tot fină	2—1.50
Cea mai fină calitate în diferite culori din glott, din postav de vară, jumătate mătăasă în formă de tot elegantă dela	3—5.—
Din pânză albă, cu broderie	1.50—4.50

Bluse.

Din zefir escelent	—85
Mai fine	1.20—1.40
Zefir francez veritabil, în culori elegante moderne	1.75
Din kepper francez, modele mai nouă	2.50
Bluse negre de glott	1.50—3.50
Bluse de batist și mătăasă în mare asortiment.	

Brâne.

Brâne de mărgele, în negru și alte culori	—30
Fine din panglică, double și moire, înainte și la spate cu agrafe decorate	—50—
Brâne Lili cu fundă și agrafă elegantă în mai multe culori	80—1.—
Brâne moderne high-life de tot fine	2—2.—

Corsete.

Corsete înalte și scurte, calitate bună	—65—
Cu balene veritabile	1.—
De tot fine, foarte garnisite	2—2.5
Afară de aceste, mare asortiment de corsete Sada-Jacs, Ideal, Traviata, Radical și Elena.	

Mănuși pentru dame.

Glace de Praga veritabil	—90
Mănuși de ață	—20—40
De flor de mătăasă și imitație svediană	—40—50

La cumpărare de 10 coroane fiecare cumpărător capătă gratuit un portret de mărime naturală, numai pentru cadru se plătește 3 coroane